

Rodna Gruda

NARODNA GALERIJA IN IZPOLNJENE STOLETNE SANJE

NATIONAL GALLERY AND FULFILLMENT OF CENTURY-OLD

Objavljeno dne/Published on: 20.04.2016

Avtor članka/Article Author: Edita Žugelj

Narodna galerija je osrednja nacionalna ustanova za starejšo umetnost v Sloveniji, ki hrani največjo zbirko likovnih del na slovenskem ozemlju od visokega srednjega veka do 20. stoletja ter umetnostni muzej z eno najdaljših tradicij v Sloveniji. Matična palača Narodne galerije, Narodni dom, je objekt posvetne stavbne dediščine, vpisan v državni register nepremične kulturne dediščine. Slavnostnega odprtja prenovljene Narodne galerije, 27. januarja letos, se je udeležilo kar 2000 obiskovalcev, v naslednjih štirih dneh, ko je bil ogled brezplačen, jo je obiskalo še 25 tisoč ljudi. Kot meni direktorica Narodne galerije Barbara Jaki, je bil glavni razlog za velikanski obisk nova, povečana stalna zbirka, ki še vedno privablja številne obiskovalce.

The National Gallery is the central national institution dedicated to collecting and showcasing classical art in Slovenia. Their collection of fine art from the Middle Ages to 20th century is the biggest collection of the kind and the art museum there has one of the longest running traditions in Slovenia. The headquarters of the National Gallery are in the National Hall which belongs to the Slovenian architectural heritage and is, as such, entered in the national register of immovable cultural heritage. The renovated National Gallery was reopened at an opening ceremony held on 27 January 2016. The event attracted 2000 visitors. In the four days following the ceremony, the gallery offered free tours which attracted another 25 thousand visitors. According to the Director of the National Gallery, Barbara Jaki, the reason behind the high number of visitors lies in the expansion of the permanent collection that still attracts many frequenters.

Zgodovina

Palačo Narodnega doma v Ljubljani, matično stavbo Narodne galerije, so zgradili med vsesplošnim avstro-ogrskim razmahom utrjevanja nacionalne zavesti, čitalništva in samozavesti slovenskega meščanstva v takrat dvojezični Ljubljani. Zamisel o gradnji palače se je prvič omenjala že leta 1869, ko je skupina devetnajstih slovenskih rodoljubov z dr. Janezom Bleiweisom na čelu izdala okrožnico, v kateri so poudarili potrebo, da se vsa slovenska društva zberejo pod eno streho. Zaradi pomanjkanja denarja so Narodni dom začeli graditi šele leta 1894, slavnostno pa so ga odprli oktobra 1896. Narodni dom je bila prva javna stavba v Ljubljani z električno razsvetljavo, pa tudi prva javna stavba s samo slovenskim napisom.

Z njim so želeli predvsem pridobiti reprezentančne prostore za društveno in družabno delovanje slovenskih meščanov proti ponemčevanju. V palači so svoje prostore dobila različna slovenska društva: Narodna čitalnica, Dramatično društvo, telovadno društvo Sokol, Slovenska matica, Ciril-Metodova družba, društvo Pravniki in Slovensko planinsko društvo; v spodnjih prostorih so uredili telovadnico, balinišče, kavarno, restavracijo in pivnico s hladilnico za pivo. Tu je potekalo kulturno in družabno življenje slovenskih meščanov.

Začetki Narodne galerije

18. septembra 1918 je bilo ustanovljeno Društvo Narodna galerija, katerega člani so želeli zbrati slovensko likovno dediščino preteklih obdobij in svojega časa ter zgraditi ali pridobiti poslopje za slovensko umetnostno galerijo. Že prva ravnateljka Narodne galerije (Ivan Zorman, dr. Karel Dobida) sta se spopadala s prostorskimi problemi, tudi še potem, ko je Narodna galerija (NG) leta 1925 dobila domovanje v Narodnem domu in je v tej stavbi leta 1928 postavila prvo stalno zbirko. Zbirka je bila zasnovana z donacijami ustanovnih članov Društva Narodna galerija. Z naraščajočim številom umetnin je postal Narodni dom premajhen in neustrezen. Dr. Anica Cevc, ravnateljica v letih med 1965 in 1991, si je zelo prizadevala za prostorsko razširitev. Pridobila je parcelo na severni strani Narodnega doma in skupaj z arhitektom Edvardom Ravnikarjem zasnovala veliko Narodno galerijo. Njena vizija se je postopno uresničevala, najprej z gradnjo tako imenovanega Novega krila po Ravnikarjevih načrtih, ki se je začela leta 1991. S to stavbo so v NG pridobili prostor za občasne razstave, pisarne, knjižnico, fototeko in ustrezne depojske prostore. Zgornje nadstropje je bilo v celoti namenjeno razstavnim dejavnostim. Leta 2001 se je zaključila gradnja vhodne avle, ki jo je dodatno osmislila selitev Robbovega vodnjaka leta 2008. Potem ko se je iz Narodnega doma izselilo telovadno društvo, se je konec leta 2013 lahko začela tudi celovita rekonstrukcija dotrajane palače, neprimerne za sodobno muzejsko dejavnost. Ob izteku leta 2015 je Narodna galerija končno izpolnila skoraj stoletno željo ustanoviteljev in vizijo dr. Anice Cevc ter pridobila galerijski kompleks, primeren za hranjenje, strokovno delo in predstavitev njenih dragocenih zbirk.

Nova stalna zbirka Narodne galerije

Od začetka leta 2016 so v prenovljeni Narodni galeriji prvič enotno povezani vsi trije stavbni deli galerije: najstarejši in popolnoma prenovljeni Narodni dom iz leta 1896, Ravnikarjevo Novo krilo iz leta 1993 in steklena Vhodna avla iz leta 2001. Kompleks Narodne galerije po obnovi obsega 12.670 m² tlorisnih površin, od tega je 3.956 m² namenjenih razstavnim dejavnostim. Na ogled je nova stalna zbirka, ki so jo številčno povečali za več kakor tretjino del – odslej je v njej okrog 600 eksponatov. Umetnostne zbirke Narodne galerije so razdeljene na slikarski in kiparski fond, dela na papirju, dokumentarni fond in fotografsko zbirko. Slikarska zbirka obsega dela, slikana na platno in leseno ali kovinsko podlago, ter pasteje. Njej je namenjenega tudi največ stalnega razstavnega prostora. Jedro slikarske zbirke so neoklasicistične slike iz Auerspergove palače na Dunaju, delo Franca Kavčiča, ki je kot profesor cesarske akademije ustvarjal med Dunajem in Rimom. Posebna dragocenost so dela realistov Janeza in Jurija Šubica, skoraj ves ohranjeni opus Jožefa Petkovška, pa tudi obsežna zbirka del Ivane Kobilce. Stalna zbirka Narodne galerije se zaključuje z zgodnejšimi deli impresionistov, predstavnikov prve modernistične generacije, Ivana Groharja, Riharda Jakopiča, Matija Jame in Mateja Sternena.

Po prenovi so v enoviti Narodni galeriji širši javnosti dostopni: Stalna zbirka umetnosti na Slovenskem – nova in razširjena osrednja nacionalna zbirka likovne umetnosti na Slovenskem, občasne razstave, Galova soba za najmlajše in za družine, prostori za izvajanje izobraževalnih in animacijskih programov za vse starostne skupine, avditorij, prostori za prireditve in oddajanje v komercialne namene, specialna knjižnica in fototeka, galerijska trgovina z bralnim kotičkom in kavarna. V Narodni galeriji so prepričani, da so zasnovali umetnostni muzej, ki je obiskovalcem kar najbolj prijazen.

Strokovna skrb za umetnine

Pomemben del Narodne galerije je tudi oddelek za konserviranje in restavriranje umetnin. »Delo konservatorjev-restavratorjev v Narodni galeriji je usmerjeno v skrb za naš fond umetnin, saj največ časa posvečamo prav vzdrževanju optimalnega stanja. Čas je naš največji sovražnik, saj so vsi materiali podvrženi staranju. Naša stroka poskuša s pomočjo preventivne konservacije preprečiti hitro propadanje in s stabilnimi razmerami nam uspeva proces staranja močno upočasniti. V zbirki pa imamo tudi posamezne kose, ki so že kot 'bolniki' prišli do nas in jih moramo konservirati, torej stabilizirati njihovo stanje. Nekatere umetnine so v tako slabem stanju, da jih je treba tudi restavrirati – utrditi, dopolniti manjkajoče dele, retuširati poškodbe in tako napake narediti 'nevidne'. Gledalec v zbirki na prvi pogled ne sme videti našega dela, le ostro oko strokovnjaka bo morda opazilo dodatke, ki pa vizualno ne smejo odstopati od izvirnika. Vse postopke seveda natančno zabeležimo in jih je možno v naši dokumentaciji spremljati. Trenutno največ časa namenjamo konserviranju-restavriranju slik Zorana Mušiča,« je o svojem in delu kolegov povedal mag. Andrej Hirci, višji konservator-restavrator.

Izobraževalne dejavnosti

Ena ključnih nalog Narodne galerije od ustanovitve do danes je tudi populariziranje umetnostne dediščine. V stalni zbirki, pa tudi na občasni razstavi, pripravljajo in izvajajo dejavnosti za predšolske otroke, osnovnošolce, srednješolce in za odraslo občinstvo. Poleg vodstev po razstavah in organiziranih programov za šolske skupine veliko pozornosti namenjajo prostočasnim izobraževalno-animacijskim programom za otroke. Leta 2001 je zaživel Galov klub, v katerega se lahko včlanijo otroci med šestim in 14. letom, ki na srečanjih postopoma spoznavajo galerijske prostore, umetnine in muzejsko delo. Pripravljajo tudi galerijske urice za dijake, praznovanje otroškega rojstnega dne, ustvarjalne delavnice za otroke in družine, počitniške delavnice, najrazličnejše dejavnosti ob dnevi odprtih vrat, poučne dopolnitve razstav, tečaje risanja in grafike ter razstave otroških izdelkov. Dostopnost galerijskih vsebin omogočajo tudi otrokom in odraslim s posebnimi potrebami.

Vse, ki si želijo od blizu spoznati likovno umetnost, pa v NG vabijo tudi v knjižnico in fonoteko. Kot je povedala vodja knjižnice Mateja Krapež, je knjižnica prvenstveno namenjena podpori strokovnemu delu Galerije, ob tem pa tudi raziskovalcem, dijakom in študentom ter vsem ljubiteljem, ki želijo bolj temeljito spoznati likovno umetnost.

Edita Žugelj

Narodna galerija

Narodna galerija Sokolska dvorana

4 - Jezus na oljski gori
Neznani avtor, Jezus na Oljski gori, Koritno nad Čadramom, ok. 1490

5 - TOMINC Jožef Tominc, Družina dr. Frušića, pred 1835

6 - PERNHART Pernhart, Klanško jezero v nevihti, 1852

7 - KOBILCA Ivana Kobilca, Poletje, 1889-90

8 - GROHAR SEJALEC Ivan Grohar, Sejalec, 1907, Moderna galerija, Ljubljana